

DIREKTORATET
FOR BYGGKVALITET

Veiledning om byggesak

Kapittel 11. Krav til utdanning og praksis

Kapittel 11. Krav til utdanning og praksis

Innledning

Kapittel 11 inneholder krav til utdanning og praksis. Kravene gjelder både ved lokal godkjenning og sentral godkjenning. Kravet til utdanning og praksis er gjort funksjonsrettet for å tydeliggjøre at det er foretakets samlede faglige kvalifikasjoner som danner grunnlaget for godkjenning for ansvarsrett.

Utgangspunktet er at ansvarlige foretak skal ha en organisasjon med relevant faglig kompetanse tilpasset det omsøkte ansvarsområde ved lokal godkjenning for ansvarsrett og godkjenningsområde ved sentral godkjenning for ansvarsrett. Kompetansekrav som grunnlag for sentral og lokal godkjenning skal sikre at foretak som påtar seg ansvarsrett i byggesaker innehar tilstrekkelig kompetanse til å forestå oppgaver etter plan- og bygningsloven.

Ved søknad om sentral godkjenning må foretak synliggjøre sin organisering som foretak og hvordan det vil organisere arbeid og kvalifikasjoner i tiltakene. Der foretaket har sentral godkjenning, vil kommunens oppgave i forbindelse med behandlingen av søknad om lokal godkjenning, bestå i å vurdere om foretaket benytter nødvendig og relevant fagkompetanse for det konkrete tiltaket.

Endringshistorikk

01.01.12. Veiledning endret i samsvar med forskriftsendring om enhetlig begrepsbruk (kompetanse erstattet med kvalifikasjoner). 01.07.12. Endring som følge av at obligatorisk sentral godkjenning for kontrollforetak er utsatt.

§ 11-1. Kvalifikasjonskrav

(1) I søknad om sentral og lokal godkjenning for ansvarsrett skal foretaket dokumentere at det har samlede kvalifikasjoner som er tilpasset det omsøkte godkjenningsområdet slik det fremgår av organisasjonsplanen etter § 10-1 første ledd bokstav a, jf. § 1-2 første ledd bokstav e, herunder at det benyttes nødvendige og relevante faglige kvalifikasjoner for å sikre at arbeid innenfor det omsøkte godkjenningsområdet ivaretas i samsvar med krav gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven.

(2) I søknad om lokal godkjenning for ansvarsrett skal foretaket vise at det i tiltaket benyttes nødvendige og relevante faglige kvalifikasjoner for å gjennomføre det aktuelle tiltaket på en forsvarlig måte slik at krav gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven ivaretas, jf. § 10-2 tredje ledd.

(3) Kontrollforetak må ha relevante faglige kvalifikasjoner innenfor det omsøkte godkjenningsområdet, dvs. hhv. prosjektering og/eller utførelse i tillegg til kontroll.

Veiledning

Foretak som søker sentral godkjenning må ha en organisasjonsplan som viser at det har samlede kvalifikasjoner i form av utdanning og praksis som er tilpasset godkjenningsområdet. Krav til kvalifikasjoner skal sikre at foretak som påtar seg ansvar i byggesaker er i stand til å gjennomføre prosjektet i samsvar med det bygningstekniske regelverket. Ved lokal godkjenning må foretaket vise at prosjektet vil bli gjennomført med tilstrekkelige faglige kvalifikasjoner. Veiledningen forklarer nærmere om vurderingen av faglige kvalifikasjoner.

Innledning

Etter pbl. §§ 22-1 og 22-3 gis sentral og lokal godkjenning for ansvarsrett til kvalifiserte foretak. Forskriften stiller kvalifikasjonskrav til foretak som søker om å påta seg ansvarsrett.

Kvalifikasjonskravene er i utgangspunktet de samme for sentral og lokal godkjenning, og retter seg mot foretakets organisasjon, system for ivaretagelse av plan- og bygningslovgivningen og de faglige kvalifikasjoner i foretaket, jf. § 9-1 andre ledd. De nærmere krav til foretakets kvalifikasjoner er regulert i byggesaksforskriften kapittel 9, 10 og 11, jf. pbl. § 22-5.

Ved søknad om ansvarsrett der foretaket ikke har sentral godkjenning skal foretaket synliggjøre overfor kommunen at det er i stand til å påta seg oppgaven det søkes om ansvarsrett for i det aktuelle tiltaket, jf. Standard Norge Byggblankett 5159 Vedlegg til søknad om ansvarsrett der foretaket ikke har sentral godkjenning. Opplysningene er utformet på samme måte som ved søknad

om sentral godkjenning. Kvalifikasjonskrav som grunnlag for sentral og lokal godkjenning skal sikre at foretak som påtar seg ansvarsrett i byggesaker innehar tilstrekkelige kvalifikasjoner til å forestå oppgaver etter plan- og bygningsloven. Ved søknad om sentral godkjenning må foretak synliggjøre sin organisering som foretak og hvordan det vil organisere arbeid og kvalifikasjoner i tiltakene, jf. Standard Norge blankett 19462 Søknad om sentral godkjenning av foretak.

Kravet til utdanning og praksis i byggesaksforskriften § 11-1 er gjort funksjonsrettet for å tydeliggjøre at det er foretakets samlede faglige kvalifikasjoner som danner grunnlaget for godkjenning. Bakgrunnen for dette er direktivet for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner (2005/36/EF) og de konsekvenser dette direktivet medfører.

Kravet i byggesaksforskriften § 11-1 er at foretaket disponerer personell med nødvendige og relevante faglige kvalifikasjoner. Faglige kvalifikasjoner forstås her som formell utdanning og praksis. Ved å innføre funksjonsrettet krav til faglige kvalifikasjoner, gis både den sentrale godkjenningsordningen og de lokale bygningsmyndighetene større fleksibilitet i forhold til å vurdere foretakets kvalifikasjoner. Den nærmere detaljeringen og presiseringen av kvalifikasjonskravene fremgår av denne veiledningen til forskriften.

Til første ledd

For søknad om sentral og lokal godkjenning må det dokumenteres at den formelle utdanningen og praksis er relevant i forhold til det godkjenningsområdet det søkes godkjenning for. Faglige kvalifikasjoner dokumenteres gjennom organisasjonsplanen. Både web-søknad og blanketter krever opplysninger om de ansattes utdanning og praksis i foretaket.

Til andre ledd

Ved søknad om lokal godkjenning for ansvarsrett må foretakets samlede faglige kvalifikasjoner være relevant i forhold til de oppgaver det søkes ansvarsrett for. Det er ikke tilstrekkelig at sentral godkjenning automatisk legges til grunn ved lokal godkjenning. Med utgangspunkt i de krav som følger av forskriftens tredje del (Godkjenning og ansvar) må foretaket synliggjøre at det har kvalifikasjoner til å forestå de arbeider som er beskrevet i ansvarsrettssøknaden. Kommunen kan avslå søknaden om ansvarsrett dersom den finner at kvalifikasjonene ikke er til stede i det aktuelle tiltaket. I tillegg må foretaket dokumentere ved egenerklæring at foretakets system for kvalitetssikring er tilpasset det aktuelle tiltaket. Kommunen kan ved tilsyn sjekke om dette stemmer, og at foretakets system er godt nok og er i bruk.

Oppgavene skal utføres av personell med nødvendig bemyndigelse

Det er en klar forutsetning at oppgaver i tiltaket utføres av personell med relevante faglige kvalifikasjoner og som har nødvendig bemyndigelse til å ta beslutninger av betydning for oppfyllelse av krav i plan- og bygningsloven. Med personell menes ikke at foretaket skal vise til personer, men at det skal fremgå av søknaden at foretaket har tilstrekkelig bemanning/stillinger i tiltaket. Kommunen skal altså ikke vurdere personenes kvalifikasjoner, men kan ved tilsyn påse at bemanningen faktisk er oppfylt med kvalifisert personale. Med nødvendig bemyndigelse menes at man har både formell og reell innflytelse på det arbeid som skal utføres. Det formelle vil kunne reguleres av stillingsfullmakt, stillingsinstruks, ansettelsesavtale eller annet, mens den reelle innflytelsen vil avhenge av arbeidssituasjon og av geografisk plassering i forhold til tiltaket. Innen utførelse vil nødvendigvis den geografiske tilhørigheten til tiltaket være svært viktig, bl.a. for å kunne møte på kort varsel dersom kommunen forlanger det. For søkerfunksjonen, og i ennå større grad for prosjekterende, er det fullt mulig å ha formell og reell innflytelse på arbeidet selv om prosjekteringsarbeider skjer helt andre steder enn der tiltaket er plassert. Det forutsettes imidlertid at det skal være enkelt å kommunisere med kommunen.

Som en påminnelse om hvorfor det er viktig å påse at det er foretaket som skal ha tilknytning/nærhet til prosjektet som er nødvendig for at reell faglig styring skal kunne finne sted, vises det til forarbeider til lovendringene i plan- og bygningsloven om godkjenningsordningen, inntatt i Ot.prp. nr. 39 (1993-94). Departementet la der vekt på at det er foretaket og ikke den faglige lederen som skal godkjennes for ansvarsrett:

”En ordning med godkjenning av personer alene vil dessuten lett kunne føre til tilsvarende omgørelser som har funnet sted ved dagens entreprenørlov. Her har man sett tilfeller hvor foretaket har ”leid” autoriserte personer som ikke har hatt en slik stilling i foretaket at de har hatt innflytelse til å påse at de offentlige krav følges.”

Til tredje ledd

Bestemmelsen viser at kontrollforetak må ha kvalifikasjoner innenfor prosjektering og/eller utførelse i tillegg til kontroll. Det vises også til § 11-2 fjerde ledd som sier at foretak som påtar seg ansvar som ansvarlig kontrollerende må kunne dokumentere at det har personell med relevant praksis fra det omsøkte kontrollområdet, dvs. hhv. prosjektering og/eller utførelse i tillegg til kontroll.

Foretak som søker sentral godkjenning må dokumentere samlede kvalifikasjoner tilpasset det godkjenningsområdet som søkes. Kvalifikasjonene må være relevante for godkjenningsområdet. Dette er et grunnleggende prinsipp i byggesaksforskriften

kapittel 11 (Krav til utdanning og praksis). I tillegg til prosjekterings- og/eller utførelseserfaring må det dokumenteres erfaring fra kontroll.

For å sikre framvekst av kontrollforetak må begrepet kontroll ikke tolkes for snevert. Erfaring fra kontroll vil omfatte alle former for ekstern kontroll. Det vesentlige er at foretaket kan vise til erfaring fra kontroll av andres arbeid og bruk av metodikk og system som er sammenlignbart med det som anvendes ved uavhengig kontroll. Byggeledelse, prosjekteringsledelse og lignende ekstern kvalitetsledelse, takstmann mv. vurderes som relevant praksis på linje med erfaring fra uavhengig kontroll.

Nylig etablerte foretak som ikke har opparbeidet seg fartstid innenfor kontroll vil like fullt kunne tilfredsstille kravene ved å vise til ansatte med relevant praksis fra annet kontrollforetak.

Det tidligere ansvarsområdet egenkontroll er erstattet med intern kvalitetssikring. Egenkontroll eller kvalitetssikring vil ikke kvalifisere som relevant praksis fra kontroll.

Vedlegg - Hjelpemiddel for vurdering av fagkompetanse

Som veiledning for vurderingen av faglige kvalifikasjoner kan nedenstående tabell benyttes. Det understrekes imidlertid at tabellene kun er veiledende og kan ikke brukes som rent hjemmelsgrunnlag for å avslå søknad om ansvarsrett.

§ 11-1 tabell 1

Tiltaksklasse	Funksjon	Utdanningsnivå	Praksis (antall år)
1	Søker	Utdanning som svarer til krav til mesterbrevsutdanning eller fagskole med fagplan for linjefag	4
1	Prosjekterende	Utdanning som svarer til krav til mesterbrevsutdanning eller fagskole med fagplan for linjefag	4
1	Kontrollerende for prosjektering	Utdanning som svarer til krav til mesterbrevsutdanning eller fagskole med fagplan for linjefag	4
1	Utførende	Fagopplæring som svarer til fagprøve hhv. svenneprøve	2
1	Kontrollerende for utføring	Fagopplæring som svarer til fagprøve hhv. svenneprøve	2
2	Søker	Utdanning som svarer til krav til Mesterbrevsutdanning eller fagskole med fagplan for linjefag	6
2	Prosjekterende	Utdanning som svarer til det som kreves for eksamen fra ingeniørhøgskole	6
2	Kontrollerende for prosjektering	Utdanning som svarer til det som kreves for eksamen fra ingeniørhøgskole	6
2	Utførende	Utdanning som svarer til krav til mesterbrevsutdanning eller fagskole med fagplan for linjefag	3
2	Kontrollerende for utføring	Utdanning som svarer til krav til mesterbrevsutdanning eller fagskole med fagplan for linjefag	3
3	Søker	Utdanning på universitetsnivå som sivilingeniør, master i arkitektur eller tilsvarende grad.	8
3	Prosjekterende	Utdanning på universitetsnivå som sivilingeniør, master i arkitektur eller tilsvarende grad	8
3	Kontrollerende for prosjektering	Utdanning på universitetsnivå som sivilingeniør, master i arkitektur eller tilsvarende grad	8
3	Utførende	Utdanning som svarer til det som kreves for eksamen fra ingeniørhøgskole	5
3	Kontrollerende for utføring	Utdanning som svarer til det som kreves for eksamen fra ingeniørhøgskole	5

Utdanningen skal "svare til"

Begrepet "svare til" er benyttet bevisst for å få frem at det ikke er et absolutt krav om f.eks. fag- eller svennebrev, men foretaket må da sannsynliggjøre at det har utdanning som svarer til dette nivået.

Det vises i den forbindelse til muligheten for å få fag- og svennebrev etter opplæringslova § 3-5:

"Det er mogleg å ta fag- og sveineprøva på grunnlag av allsidig praksis i faget som er 25 prosent lengre enn den fastsette læretida. Fylkeskommunen avgjer om den praksisen kandidaten viser til, kan godkjennast, og kan i særlege tilfelle godkjenne kortare praksis."

I de tilfellene der det ikke er grunnlag for å skrive ut vitnemål eller fag-/svennebrev, kan fylkeskommunen, etter en grundig vurdering av personens realkompetanse, utstede et såkalt kompetansebevis, jf opplæringslova § 4A-3 siste ledd.

Begrepet "svare til" er også ment å ta hensyn til utdanning fra andre EØS-stater. Etter byggesaksforskriften § 11-4 tredje ledd skal dette likestilles med tilsvarende norsk utdanning. Informasjon om godkjenning av fag- og yrkesutdanning fra utlandet og hvordan man skal gå frem, kan finnes hos www.nokut.no/no/invia/.

Endringshistorikk

01.07.11. Ingress lagt inn. Presisering av kvalifikasjonskrav for kontrollforetak lagt inn under tredje ledd. 01.01.12. Veiledning endret i samsvar med forskriftsendring om enhetlig begrepsbruk (kompetanse erstattet med kvalifikasjoner). Til første ledd: Veiledning endret i samsvar med forskriftsendring om at første ledd også omfatter lokal godkjenning. Til fjerde ledd: Veiledning endret i samsvar med forskriftsendring om kvalifikasjonskrav for kontrollforetak. I tillegg redaksjonelle endringer. 30.03.12. Henvisning til ikrafttreden for kontrollreglene i veiledning til tredje ledd tatt ut.

§ 11-2. Krav til praksis for de enkelte funksjonene

- (1) Foretak som påtar seg ansvar som ansvarlig søker må kunne dokumentere at det har personell med relevant praksis fra utførelse eller fra prosjektering, samordning samt utforming av søknad med underlag, for tiltak i samme eller høyere tiltaksklasse.
- (2) Foretak som påtar seg ansvar som ansvarlig prosjekterende må kunne dokumentere at det har personell med relevant praksis fra prosjektering innen eget fagområde.
- (3) Foretak som påtar seg ansvar som ansvarlig utførende må kunne dokumentere at det har personell med relevant praksis fra utførelse innen eget fagområde.
- (4) Foretak som påtar seg ansvar som ansvarlig kontrollerende må kunne dokumentere at det har personell med relevant praksis fra det omsøkte kontrollområdet, dvs. hhv. prosjektering og/eller utførelse i tillegg til kontroll.
- (5) Ved lokal godkjenning for ansvarsrett i tiltaksklasse 1 kan kravet til praksis for ansvarlig søker og ansvarlig prosjekterende bortfalle ved relevant utdanning av lengre varighet eller høyere grad.

Veiledning

Bestemmelsen utdyper nærmere hva som kreves av praksis for å bli lokalt eller sentralt godkjent innenfor de enkelte funksjonene søker, prosjekterende, utførende og kontrollerende. Foretaket må kunne dokumentere at det disponerer fagpersonell med *relevant* praksis. Ved søknad om lokal godkjenning må praksis være relevant i forhold til de oppgaver det søkes ansvarsrett for. For søknad om sentral godkjenning må praksis være relevant i forhold til det godkjenningsområdet det søkes godkjenning for.

Innledning

Bestemmelsen er hjemlet i pbl. § 22-5, og oppstiller relevant praksis som ett vilkår for å få godkjenning for ansvarsrett. Det er i første til fjerde ledd lagt til grunn at foretaket må disponere fagpersonell med relevant praksis. Det kan imidlertid ikke oppstilles som vilkår for godkjenning at fagpersonellet er fast ansatt, da dette vil være en ulovlig restriksjon etter tjenesteloven § 16.

Ved søknad om lokal godkjenning må praksis være relevant i forhold til de oppgaver det søkes ansvarsrett for. For søknad om sentral godkjenning må praksis være relevant i forhold til det godkjenningsområdet det søkes godkjenning for.

Ved vurdering av relevant praksis skal det legges vekt på hvor oppdatert praksisen er, praksisens varighet, tilknytning til godkjenningssområdet og om praksis har vært gjennomført i samsvar med tillatelser og bestemmelser gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven, jf. også byggesaksforskriften § 11-4 andre ledd. Ved vurderingen av om praksis kan sies å ha vært gjennomført i samsvar med plan- og bygningslovgivningen, vil tidligere erfaringer med foretaket, eventuelle tilsynsrapporter som Direktoratet for byggkvalitet har mottatt, være relevant å legge vekt på. Ved vurderingen av praksisens relevans, vil formålet med godkjenningsreglene være styrende. Hensikten med godkjenningsordningene er å sørge for at tiltaket oppfyller myndighetskravene i plan- og bygningslovgivningen. Ved lokal godkjenning bør det i relevansvurderingen tas høyde for en hensiktsmessig og nødvendig ”knoppskyting” innen bygge- og anleggsbransjen. Ved lokal godkjenning er det derfor viktig å slippe til et foretak på nye områder der dette anses faglig forsvarlig. Ved lokal godkjenning er det først og fremst foretakets evne til å gjennomføre det aktuelle tiltaket som vektlegges. Dokumentasjonen av praksis for lokal godkjenning vil i stor grad skje ved beskrivelse av referanseprosjekter.

Vær oppmerksom på at betegnelser som for eksempel ”daglig leder”, ”byggeleder”, eller ”prosjektleder” vil kunne kreve en ytterligere redegjørelse for hvor stor del av stillingen som gjelder faglig ledelse, fordi disse funksjonene ofte inneholder en stor del rene administrative gjøremål.

Til første ledd (ansvarlig søker)

Foretaket må dokumentere at det har personell med relevant praksis fra enten utførelse eller prosjektering, samordning og praksis fra utforming av søknad med underlag for tiltak i samme eller høyere klasse. Krav til praksis for ansvarlig søker i tiltaksklasse 1 kan helt falle bort ved relevant utdanning av lengre varighet eller høyere grad, jf. byggesaksforskriften § 11-2 femte ledd.

Til andre ledd (ansvarlig prosjekterende)

Foretaket må dokumentere at det har personell med relevant praksis fra prosjektering av tiltak i samme eller høyere klasse. Krav til praksis for ansvarlig prosjekterende i tiltaksklasse 1 kan helt falle bort ved relevant utdanning av lengre varighet eller høyere grad, jf. byggesaksforskriften § 11-2 femte ledd.

Til tredje ledd (ansvarlig utførende)

Foretaket må dokumentere at det har personell med relevant praksis fra utførelse av tiltak i samme eller høyere klasse.

Til fjerde ledd (ansvarlig kontrollerende)

Foretaket må dokumentere at det har personell med relevant praksis fra prosjektering og/eller utførelse av tiltak i tillegg til kvalifikasjoner innenfor kontroll. Praksis må være fra tiltak i samme eller høyere tiltaksklasse. Siden kontrollområder vil kunne omfatte både prosjektering og utførelse eller en av delene, åpner kvalifikasjonskravet for dette ved et og/eller-krav. Det presiseres at kvalifikasjonskravet ikke bare gjelder de områder som skal kontrolleres, men også kvalifikasjoner fra selve kontrolloppgaven. Kravet om praksis fra kontrollarbeid kan oppfylles gjennom erfaring med kontroll av andres arbeid, for eksempel som prosjekteringsleder, byggeleder, eksternt kvalitetsleder, takstmann mv.

Til femte ledd (unntak for krav til praksis)

Denne bestemmelsen gjelder kun ved søknad om lokal godkjenning for ansvarsrett, og åpner for at krav til praksis for ansvarlig søker og ansvarlig prosjekterende i tiltaksklasse 1 helt kan falle bort ved relevant utdanning av lengre varighet eller høyere grad. Dette vil primært være universitetsutdanning over en femårsperiode eller mastergrad, men kan også gjelde høyskoleutdanning over en treårsperiode eller bachelorgrad. Det legges altså opp til en forenklet ordning slik at man slipper å gå veien om dispensasjon etter kapittel 19. Vurderingen skal knyttes til de oppgavene som faktisk skal utføres i det konkrete prosjektet. Det vil i den sammenheng være rimelig å legge vekt på behovet for fremvekst av nye foretak innen næringen og utvikling av foretaks arbeidsområder, gjerne i kombinasjon med kontroll.

Det gjøres imidlertid oppmerksom på at dette er en ”kan-bestemmelse”. Foretak har således ikke krav på at kommunen skal se bort fra kravet om praksis. Et eventuelt avslag må imidlertid begrunnes, jf. forvaltningsloven § 24 og vil være et enkeltvedtak som kan påklages etter forvaltningsloven § 28.

Endringshistorikk

01.07.11. Ingress lagt inn 01.01.12. Redaksjonelle endringer. Til fjerde ledd: Veiledning endret i samsvar med forskriftsendring om kvalifikasjonskrav for kontrollforetak.

§ 11-3. Opplysninger som skal fremlegges ved søknad om godkjenning for ansvarsrett

(1) Ved søknad om sentral godkjenning for ansvarsrett skal foretakets kvalifikasjoner med hensyn til utdanning og praksis redegjøres for i organisasjonsplan, jf. § 11-1 første ledd.

(2) Ved søknad om lokal godkjenning for ansvarsrett skal foretaket redegjøre for at det brukes tilstrekkelige kvalifikasjoner i tiltaket. Ved søknad om lokal godkjenning for ansvarsrett, der det ikke foreligger sentral godkjenning for ansvarsrett, skal foretaket redegjøre for utdanning og praksis.

(3) Ved søknad om sentral godkjenning for ansvarsrett, og søknad om lokal godkjenning for ansvarsrett der det ikke foreligger sentral godkjenning for ansvarsrett, skal foretaket dokumentere praksis ved oversikt over referanseprosjekter eller på annen måte.

Veiledning

Foretak som søker om lokal eller sentral godkjenning må fremlegge opplysninger om utdanning og praksis. Bestemmelsen regulerer på hvilken måte opplysningene skal fremlegges. Ved søknad om sentral godkjenning må foretak vise hvordan det vil organisere arbeid og kvalifikasjoner i tiltakene.

Ved søknad om lokal godkjenning skal foretaket redegjøre for tiltaket og hvilken fagkompetanse som behøves. Dersom foretaket ikke har sentral godkjenning, må det ved søknaden redegjøre for foretakets samlede kompetanse. Foretakets kvalifikasjoner i form av vitnemål, attester, CV eller skal ikke vedlegges, men være tilgjengelig for kommunen ved et eventuelt tilsyn.

Innledning

Bestemmelsen er hjemlet i pbl. § 22-5.

Til første ledd

Vurderingen ved søknad om sentral godkjenning vil ta utgangspunkt i foretakets organisasjonsplan som er del av systemkravet, jf. byggesaksforskriften § 10-1 første ledd bokstav a og § 1-2 bokstav e som definerer organisasjonsplan slik:

”Plan som viser foretakets organisasjonsstruktur, herunder overordnet ansvars- og myndighetsfordeling, ressurser og kvalifikasjoner med hensyn til utdanning og praksis i foretaket.”

Foretakets kvalifikasjoner i form av vitnemål, attester, CV eller lignende skal ikke vedlegges, men være tilgjengelig for Direktoratet for byggkvalitet og klagenemnda dersom dette er nødvendig ved en eventuell klagesaksbehandling.

Bestemmelsen må ses i sammenheng med byggesaksforskriften § 11-4 første ledd som krever at foretakets kvalifikasjoner med hensyn til utdanning og praksis må fremstå som relevante for det omsøkte godkjenningsområdet. Foretaket må derfor påse at organisasjonsplanen på en tydelig måte synliggjør at foretaket har relevant fagkompetanse. Der foretakets kompetanse suppleres ved underleverandører (underrådgivere og underentreprenører) skal dette også fremgå av organisasjonsplanen. Der foretaket baserer seg på bruk av underleverandører utenfor foretakets eget kompetanseområde, kan det søkes særskilt godkjenning for ”overordnet ansvar”. Dette gjelder både prosjektering, utførelse og kontroll, jf. § 13-5 bokstav a i hhv. andre, tredje og fjerde ledd, og gjelder både ved sentral og lokal godkjenning. Der et foretak f. eks. ikke har sentral godkjenning for de oppgaver som skal gjøres, og heller ikke vil søke lokal godkjenning, men i stedet benytte seg av underleverandører, er det denne ”bokstav a”-godkjenningen som må benyttes. Styring av underleverandører innenfor eget godkjenningsområde krever derimot ikke slik godkjenning, men skjer innenfor det ordinære systemkravet for styring av underleverandører.

Til andre ledd

Bestemmelsen i andre ledd gjelder krav om dokumentasjon av kvalifikasjoner, dvs. utdanning og praksis, ved søknad om lokal godkjenning.

Ved søknad om lokal godkjenning for ansvarsrett skal foretaket redegjøre kort for tiltaket og hvilken fagkompetanse som behøves, herunder om det foreligger viktige eller kritiske områder som vil kreve spesialkompetanse. Dersom foretaket ikke har sentral godkjenning, må det ved søknaden redegjøre for foretakets samlede kompetanse, jf. byggesaksforskriften § 11-1 andre ledd. Foretakets kvalifikasjoner i form av vitnemål, attester, CV eller lignende trenger ikke vedlegges, men være tilgjengelig for kommunen ved et eventuelt tilsyn. Ved søknad om sentral godkjenning eller ansvarsrett uten dekkende sentral godkjenning skal

disse opplysningene gis ved egenoppgave i websøknad eller i blanketten. Dette fremgår av tabell i søknad om sentral godkjenning, Blankett 19462, og Vedlegg til søknad om ansvarsrett der foretaket ikke har sentral godkjenning, Byggblankett 5159.

Der foretaket har sentral godkjenning, vil kommunens oppgave i forbindelse med behandlingen av søknad om ansvarsrett, bestå i å vurdere om foretaket benytter nødvendig og relevant fagkompetanse for det konkrete tiltaket.

Til tredje ledd

Bestemmelsen gjelder krav om dokumentasjon av praksis ved søknad om sentral godkjenning og ved søknad om lokal godkjenning der foretaket ikke har sentral godkjenning.

Praksis kan for eksempel beskrives ved referanseprosjekter med redegjørelse for det faglige relevante innholdet i referanseprosjektet for det aktuelle godkjenningsområdet, tidligere ansvarsretter, attester fra arbeids- eller oppdragsgiver og lignende. Praksis etter tredje ledd kan både være referanseprosjekter som de enkelte ansatte har vært delaktige i, eventuelt i andre foretak, og referanseprosjekter som foretaket selv har vært ansvarlig for, med og uten ansvarsrett. Dette er en følge av at det skal fokuseres på foretakets gjennomføringsevne.

Foretakets kvalifikasjoner i form av attester, CV eller lignende trenger ikke vedlegges søknaden, men være tilgjengelig for kommunen, Direktoratet for byggkvalitet og klagenemnda på forlangende. Det samme gjelder dokumentasjon av referanseprosjektene.

Referanseprosjektene skal beskrives kort i blankett for søknad om sentral godkjenning. Det oppfordres til å søke om sentral godkjenning elektronisk. Ved søknad om lokal godkjenning for ansvarsrett uten sentral godkjenning skal også referanseprosjektene beskrives på samme måte. Dette skjer da i et særskilt vedlegg til søknaden om lokal godkjenning for ansvarsrett, som nevnt over. Der det ikke benyttes blankett, men web-søknad gjennom ByggSøk, skal de samme opplysninger gis.

Endringshistorikk

01.07.11. Ingress lagt inn. 01.01.12. Redaksjonelle endringer.

§ 11-4. Vurdering av utdanning og praksis

(1) Ved søknad om sentral godkjenning for ansvarsrett skal det legges vekt på en vurdering av om foretakets kvalifikasjoner med hensyn til utdanning og praksis fremstår som relevante for det omsøkte godkjenningsområdet. Ved søknad om lokal godkjenning for ansvarsrett skal det legges vekt på en vurdering av om foretakets kvalifikasjoner med hensyn til utdanning og praksis fremstår som relevante for det omsøkte ansvarsområdet.

(2) Ved søknad om sentral og lokal godkjenning for ansvarsrett skal det ved vurdering av relevant praksis legges vekt på om foretakets praksis er oppdatert, praksisens varighet, tilknytning til godkjenningsområdet og om praksis har vært gjennomført i samsvar med tillatelser og bestemmelser gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven.

(3) Utdanning og praksis fra annen EØS-stat skal aksepteres på lik linje med norsk.

Veiledning

Bestemmelsen angir nærmere hvordan kravet til relevant praksis i § 11-1 skal vurderes. Vurderingen ved sentral godkjenning vil være om foretakets kvalifikasjoner er relevante for de godkjenningsområder som foretaket søker. Ved lokal søknad må kommunen vurdere om kvalifikasjonene er relevante for ansvarsområdet. Veilederen redegjør nærmere for hva som skal vektlegges ved vurderingen av foretakets samlede praksis (varighet, oppdatert mv).

Innledning

Bestemmelsen er hjemlet i pbl. § 22-5.

Byggesaksforskriften § 11-4 angir nærmere hvordan kravet til relevant praksis i § 11-1 skal vurderes.

Til første ledd

Ved søknad om sentral godkjenning for ansvarsrett skal det legges vekt på om foretakets kvalifikasjoner er relevante for det omsøkte godkjenningsområdet, jf. byggesaksforskriften § 1-2 bokstav c og § 13-5. Vurderingen av relevans vil ta utgangspunkt i foretakets organisasjonsplan, jf. byggesaksforskriften § 10-1 bokstav a og § 1-2 bokstav e.

Ved søknad om lokal godkjenning for ansvarsrett skal foretakets kvalifikasjoner være relevante for det omsøkte ansvarsområdet, jf. byggesaksforskriften § 1-2 bokstav d og § 10-1 bokstav a.

Ved søknad om lokal godkjenning for ansvarsrett der foretaket ikke har sentral godkjenning i et godkjenningsområde som dekker det omsøkte ansvarsområdet, vil vurderingen som gjøres i kommunen til en viss grad sammenfalle med den vurderingen av kompetanse som gjøres ved sentral godkjenning, men vil omfatte noe mer i forhold til å påse at foretakets kompetanse er relevant og egnet for gjennomføring av det omsøkte ansvarsområdet i byggeprosjektet.

Ved søknad om lokal godkjenning for ansvarsrett der foretaket har sentral godkjenning i et godkjenningsområde som dekker ansvaret som det søkes om i tiltaket, skal ikke kommunen gjøre noen vurdering av ansattes praksis eller foretakets egne referanseprosjekter, med mindre det oppgis praksis eller referanseprosjekter av nyere dato enn godkjenningen. Organisasjonsplanen er da heller ikke del av søknaden om godkjenning for ansvarsrett. Kommunen skal vurdere søknaden om godkjenning for ansvarsrett i tiltaket opp mot godkjenningsområdene som foretaket har.

Felles for både lokal og sentral godkjenning for ansvarsrett er at praksis skal dokumenteres for eksempel ved oversikt over referanseprosjekter, tidligere ansvarsretter e.l., jf. § 11-3 tredje ledd. Foretakets kvalifikasjoner i form av vitnemål eller lignende skal ikke vedlegges søknaden, men være tilgjengelig for kommunen og Direktoratet for byggkvalitet ved tilsyn og Klagenemnda for sentral godkjenning dersom dette er nødvendig for deres klagesaksbehandling.

Det følger av pbl. § 22-3 andre ledd at sentral godkjenning normalt skal legges til grunn når den er dekkende for det aktuelle tiltaket. Dette innebærer at kravet til dokumentasjon av praksis ved søknad om lokal godkjenning ikke gjelder for foretak med sentral godkjenning såfremt foretakets sentrale godkjenning er dekkende for tiltaket. Kravet til dokumentasjon av praksis vil også være tilfredsstillende ivaretatt ved bruk av blanketter eller ByggSøk. Det er her utformet egen blankett om opplysninger om foretaket som vedlegg til søknad om ansvarsrett der foretaket ikke har sentral godkjenning, Byggblankett 5159.

Til andre ledd

Ved vurdering av om praksis og referanseprosjekter er relevante i forhold til omsøkte godkjennings- eller ansvarsområder, skal det legges vekt på følgende momenter:

- *Varighet* og hvor *oppdatert* praksisen er. Praksis av nyere dato tillegges større vekt enn eldre. Dette begrunnes med at nyere teknologi og metoder for prosjektering og utførelse kan gjøre at eldre praksis innenfor et godkjenningsområde er mindre relevant.
- *Tilknytning* til godkjenningsområdet/tiltaket. Praksis må være relevant i forhold til den sentrale godkjenningen eller den ansvarsretten som det søkes om. Foretakets rolle i referanseprosjektet vil bli vektlagt. Praksis som underentreprenør eller underrådgiver uten ansvarsrett er også relevant, også for personer i foretaket med erfaring fra prosjekter i regi av andre foretak. Det faglige innholdet i praksis og utdanning skal gjenspeiles i godkjenningsområdene ved sentral godkjenning. Dette skal bidra til å sikre gjennomføringsevnen for foretakene som skal gis sentral godkjenning eller tildeles ansvarsrett i tiltaket.
- Hvorvidt praksisen er *forsvarlig gjennomført*. Arbeidene må være forsvarlig gjennomført med hensyn til de krav som følger i eller i medhold av plan- og bygningsloven. For kommunene vil bl.a. tidligere erfaringer med foretaket stå sentralt ved vurderingen. Videre vil det for den sentrale godkjenningsordningen være særlig viktig at kommunene gjennomfører tilsyn i byggesaker og oversender Direktoratet for byggkvalitet tilsynsrapporter som berører grunnlaget for sentral godkjenning, jf. § 15-2 andre ledd. Dette gjelder også for foretak som pt. ikke har sentral godkjenning, ettersom disse kan tenkes å søke sentral godkjenning.

I vurderingen av *praksis* og *referanseprosjekter* tas det utgangspunkt i søknadens opplysninger om foretakets ressurser og kvalifikasjoner med hensyn til utdanning og praksis. Søknadens og organisasjonsplanens opplysninger om den kompetanse som foreligger i foretaket og foretakets referanseprosjekter vurderes opp mot godkjenningsområdene eller ansvarsområdet.

I og med at foretakets kvalifikasjoner skal vurderes samlet, betyr det at utdanning og praksis til samtlige ansatte vil stå sentralt ved behandling av søknad om sentral godkjenning og søknad om lokal godkjenning for ansvarsrett. Ved søknad om ansvarsrett der foretaket ikke har sentral godkjenning skal foretaket gi de samme opplysningene om kvalifikasjoner som ved søknad om sentral godkjenning, jf. Byggblankett 5159 som nevnt over. For at foretak skal kunne få godkjenning for ansvarsrett i en høyere

tiltaksklasse eller et annet fagområde, holdes fortsatt muligheten åpen for at kommunen gir ansvarsrett til et foretak utover den sentrale godkjenningen foretaket måtte ha dersom kommunen etter en konkret vurdering mener at dette vil være forsvarlig.

Der kommunen skal vurdere en ansvarsrettsøknad fra et foretak som har sentral godkjenning i et godkjenningsområde som er dekkende for det aktuelle tiltaket, skal den sentrale godkjenningen i utgangspunktet legges til grunn, jf. pbl. § 22-3 andre ledd.

Til tredje ledd

Bestemmelsen er kun en presisering og forskriftsfesting av gjeldende praksis for å oppfylle forpliktelser etter EØS-avtalen samt WTO-avtalen.

EU-domstolen har lagt til grunn at medlemsstater, uavhengig av om et yrke er å anse som lovregulert eller ikke, er forpliktet til å ta hensyn til og vurdere eksamensbeviser, sertifikater og andre kvalifikasjonsbeviser som vedkommende har ervervet med henblikk på å kunne utøve sitt yrke i en annen medlemsstat, se blant annet sak C-164/94 Aranyosi premiss 32.

Endringshistorikk

01.07.11. Ingress lagt inn. 01.01.12. Redaksjonelle endringer. 30.03.12. Presisering i andre ledd om vurdering av referanseprosjekt.